

Leioako Erizaintzako
Unibertsitate Eskola
Escuela Universitaria
de Enfermería de Leioa

Osasun Mentalerako Erizaintza

9. gaia:

PSIKIATRIAKO LARRIALDIAK

Marta Arrue
marta.arrue@ehu.es

eman ta zabal zazu
universidad
del país vasco euskal herriko
unibertsitatea

PSIKIATRIAKO LARRIALDIAK

Ikasketa-helburuak

- Larrialdi motak deskribatu. *Paziente agresiboa eta bere buruaz-beste egin behar duen paziente* definitu.
- Psikiatriako larrialdien estatistika epidemiologikoak eztabaidatu.
- Larrialdien garapenean etiologiaren eragina identifikatu.
- Larrialdien zeinu eta sintomak identifikatu. Informazio hori pazientearen ebaluazioan duen eragina aztertu.
- Nork bere buruaz-beste eta indarkeriazko joakerak ekiditeko, paziente bakoitzari dagozkion erizaintzaren zainketak identifikatu.
- Larrialdien inguruan, gaixoaren eta familiaren heziketan garrantzitsuak diren gaiak identifikatu.

Psikiatriako larrialdiak

Nork bere buruaz
beste egitea

Indarkeriazko eta
jokabide agresiboa

Jokabide agresiboa

Kasuaren metodoa (MdC)

Paciente furioso: ¿Caos o control?
Paziente amorratua: kaosa edo kontrola?

Ikd Baliabideak:

(<http://cvb.ehu.es/ikd-baliabideak/arrue-03-2012.htm>)

Paciente furioso: ¿Caos o control?

Paziente amorratua: kaosa edo kontrola?

“2009ko otsailean, Iñigo Lopez, 45 urteko gizona, goizeko 11:00etan, Donostian (Euskadi, Espainia) kokaturiko Egiako Osasun Zentroko erizaintza-kontsultategira joan zen. Goiz horretan, Coro erizaina lehenengo hitzorduekin berandu zihoan. 11:40an, 40 minutuko atzerapenarekin, Corok bulegotik atera eta itxaron gelan zain zegoen Iñigori deitu zion. Pazienteak bulegoan sartu eta danbateko batez atea itxi zuen. Aulkian eseri gabe, ukabilak gogor estuturik eta ozenki Corori aurpegiratu zion: “Bada garaia, odola irakiten nago! Ez dago eskubiderik! Kokoteraino nago: jende guztia nire aurretik pasatu da!”. Corok, ustekabeko egoera horretan, zer egin zezakeen? Eraso-protokoloa martxan jarri ala Iñigo lasaitzen saiatu, eraso fisikoa jasateko arriskua hartutik?”

Autokontzientzia lantzen...

Zer esango zenioke bere buruaz-beste egiten saiatu den pertsona bati?

Nolako nortasuna dute bere buruaz-beste egiten saiatu diren pertsonak?

NORK BERE BURUAZ-BESTE EGITEA

Datu orokorrak

- Mundu mailan, 40 segunduoro.
- 15-25 urte tartean 2. heriotz kausa.
- Europa iparraldean hegoaldean baino gehiago.
- 1 buruaz beste / 10 saiakera.
- Euskadin 7-8 / 100.000 biztalekiko.
- Euskadin 2010ean 131 hildako.
- Metodoric erabiliak: toxikoak, jauskera, su-arma, arma zuria, urkatzea, harrapatzea, murgilketa.
- Komunikabideetan agertzeak arriskua ↑ du.

(Gutiérrez, 2013)

NORK BERE BURUAZ-BESTE EGITEA

Mitoak

- Hitzez adierazten dutenek ez dute egiten.
- Mehatsuak jokabide manipulatzaileak besterik ez dira.
- Ezinezkoa da suizida geldiaraztea
(%80ek abixatzen dute eta %50 sendagilean egon dira)
- Depresio larri baten ondoren, hobekuntza baldin badago, buruaz beste egiteko arriskua gainditu dela esan nahi du.
- Saiatu den pertsona bizitza osoan izango da suizida
(hildakoen %50 aurretik saiatu da).
- Herentziaz jasotzen da.
- Buruaz beste egiten duten guztiak dira gaixo mentalak.

(Townsend, 2008)

- ★ Adina (helduak 60[↑] -nerabeak)
- ★ Gaixotasun somatikoa
Min kronikoa, terminalak, minusbaliotasuna
- ★ Gartzelan daudenak
- ★ Bikoterik eta lanik gabekoak
- ★ Dolu-kondizioa
- ★ Emigranteak
- ★ Sexua (lortu x4 ♀ / saiatu x3 ♂)
- ★ Aurretik saiatutakoak (%50)
- ★ **Gaixotasun mentala** (%80)
Depresioa %50; drogak %25; psikosiak %10

ARRISKU-FAKTOREAK

DINAMIKAREN FASEAK

- 1) DEIAGINTZA
- 2) ANBIBALENTZIA
- 3) ERABAKIA

GAIXOAREKIN IZAN BEHARREKO JARRERA

Positiboak

- 👍 Pribatutasuna
- 👍 Ziurtasuna
- 👍 Ulermena
- 👍 Konfidantza
- 👍 Enpatia
- 👍 Lasaitasuna

Negatiboak

- 👎 Jarrera moralista
- 👎 Garrantzia kentzea
- 👎 Errealista ez izatea
- 👎 Pesimista izatea
- 👎 Gaiari buruz hitzik ez
- 👎 Promesa bete ezinak

INTENTZIOAK NOLA HAUTEMAN

Gaixoa aztertu

- Ideiagintza
- Zehazte-maila
- Planifikazio-maila
- Bakardadea
- Alkohola
- Zailtasun sozialak
- **Desesperazio-maila**
- Heriotzaren aurrerapena
- Egoera mentala.

INTENTZIOAK NOLA HAUTEMAN

- Galdera irekiak eta orokorrak egin. *“Noizbait pentsatu al duzu ezerk ez duela merezi?” “Zure buruari min ematea pentsatu al duzu noizbait?”*.
- Hitzezko espresio zuzenei kasu egin. *“Ez dut bizitzen jarraitu nahi...”*
- Hitzezko espresio ez-zuzenei kasu egin. *“Pentsatzen dut ez dugula berriz ikusiko elkar...”*.
- Beck-en testa erabili daturik ezean.

TRATAMENDUA

OSPITALEAN

- Intentzioa ↑
- Kontrola ↓
- Laguntza ↓
- Sint. Psikopatolg. ↑

OSASUN-ZENTROAN

- Plan konkreturik ez
- Antsietate-maila ↓
- Kanpoko laguntza
- Gaixotasun psik. eza
- Konpromisoa

Nork bere buruaz beste egitean ERIZAINTZAREN ZAINKETAK

- 1) Gaixoak gaitza ezagutu eta onartuko du
- 2) Delirio eta beldurrei aurre egin
- 3) Pertzepzio-asalduretan orientatu
- 4) Biolentzia bideratu eta ekidin
- 5) Sozializazioa bultzatu
- 6) Komunikazioa landu
- 7) Berriz gaixotzea ekidin
- 8) Familiak gaixoa zainduko du

Autokontzientzia lantzen...

Zer esango zenioke bere buruaz-beste egiten saiatu den pertsona bati?

Nolako nortasuna dute bere buruaz-beste egiten saiatu diren pertsonak?

Leioako Erizaintzako
Unibertsitate Eskola
Escuela Universitaria
de Enfermería de Leioa

Osasun Mentalerako Erizaintza

9. gaia:

PSIKIATRIAKO LARRIALDIAK

Marta Arrue
marta.arrue@ehu.es

eman ta zabal zazu
universidad
del país vasco euskal herriko
unibertsitatea